

V Kazimierzi, někdejší židovské čtvrti polského Krakova, hledal fotograf Günter Bartoš příběhy zmizelých lidí. Našel však jen stopy po filmařích, kteří tu natáčeli Schindlerův seznam.

České korunovační klenoty. Těm, kdo výstavu na Pražském hradě nestihli, nabízí Jana Kyzourová řadu objevných informací. Leccos nového se dozvědí i ti, kdo výstavu viděli.

V Paříži potkáte v létě více turistů než Pařížanů, to ovšem neznamená, že vás nečeká žádný kulturní zážitek. Za uměním se určitě vydejte ale i na francouzsky venkov, který v létě doslova žije festivaly...

To doporučuje Jitka de Préval, ředitelka Českého centra v Paříži.

Když Řím, tak tedy od fontány k fontáně. Boris Dočekal zdokumentoval svou procházku městem papežů, myslel při tom na Felliniho filmy a potkával studenty výtvarných škol z celého světa.

Vydavatel WALD Press, s. r. o.
DIČ CZ63674688

Redakce
Šéfredaktorka Irena Jirků / jirku@sanquis.cz
Asistentka redakce Marie Krotilová / m.krotilova@sanquis.cz
Publicistika Eva Pivodová / pivodova@sanquis.cz
Zdraví Jana Vlková / vlkova@sanquis.cz
Jazyková redakce Ludmila Chuchmová, Jana Nekolová

Stálí spolupracovníci Jan Andreska, Günter Bartoš, Eva Bobůrková, Boris Dočekal, Radka Dubanská (foto), Jefim Fištejn, Eva Hauserová, Tereza Herz, Josef Chuchma, Jarmila Jelínková, Petr Kolář, Otakar Pajer (foto), Ondřej Petrlík (foto), Jitka de Préval, Petr Šolar (foto), Karel Zakar (foto)

Grafická podoba časopisu
Luděk Bárta (artdirector), Ondřej Petrlík

Odborná rada
prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc.,
prof. MUDr. Pavel Gregor, DrSc.,
prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc.,
prof. MUDr. Pavel Pafko, DrSc.,
prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc.,
prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc.,
doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.

Inzerce Kateřina Časenská
tel. 221 180 190, casenska@sanquis.cz
Předplatné tel. 221 180 192 nebo info@sanquis.cz

Adresa redakce
Španělská 10, 120 00 Praha 2
Tel. 221 180 190-2, fax 221 180 280
info@sanquis.cz
www.sanquis.cz

Tisk ART living, s.r.o., Praha
Distribuce ADLEX, spol. s r.o., Praha

Za obsah inzerce ručí zadavatel. Za původnost a obsahovou správnost ručí autoři. Právní režim autorských děl nabídnutých redakci se řídí zejména autorským zákonem č. 121/2000 Sb. a dalšími českými právními normami. Přijetím díla k uveřejnění nabývá vydavatel práva k šíření přijatého díla časopiseckou formou včetně možnosti zveřejnění na www stránkách časopisu, vydání na CD-ROM nebo jiným způsobem v elektronické podobě. Všechna práva k uveřejněným dílům jsou vyhrazena. Přetisk, přepracování, překlad do jiného jazyka a jiné užití díla nebo jeho části, jakož i zařazení díla do jiného díla bez souhlasu vydavatele jsou zakázány. Autorské právo časopisu a navazujícím elektronickým publikacím vykonává vydavatel.

Cena výtisku 95,- Kč
Cena za předplatné (11 čísel) 950,- Kč

Registrace MK ČR E 8319, ISSN 1212-6535
Sanquis® je registrovanou ochrannou známkou vydavatele

Text Jefim Fištejn

Hledání ztraceného řádu

Vznik samozvaného státu Kosovo způsobil nové trhliny ve starých zdech a vyvolal bouřlivé diskuse. Svár se v nich vedl hlavně o to, jak zapůsobí kosovský příklad na jiná ohniska územních konfliktů. Sotva již někoho vzrušovala skutečnost, že balkánské události organicky zapadají do obecnějšího procesu degradace mezinárodních institucí. Všichni účastníci kosovské kolize se ze zvyku odvolávají na mezinárodní právo. Bídňá pravda je však taková, že celý proces již dávno běží mimo rámec právních procedur. Rada bezpečnosti OSN je mimo hru a tváří se, že to pro samé oči nevidí, a tak legitimita nového státu ještě dlouho zůstane předmětem sporů. Ve skutečnosti se nestalo nic až tak kromobyčejného. Mezinárodní instituce ztrácejí vliv a akceschopnost již nejméně půl-druhé dekády. A každý, kdo může, přikládá ruku k dílu zkázy.

Oddanost zásadám mezinárodního práva je zpravidla opačně úměrná síle státu. O co slabší a napadnutelnější je stát, o to horlivěji oroduje za mezinárodní právo. A naopak – vědomí vlastní moci podněcuje snahy obcházet existující pravidla. Z tohoto hlediska zcela unikátním obdobím byla studená válka. Síly dvou proti sobě stojících subjektů mezinárodních vztahů byly zhruba vyrovnané. Existence dvou rovnovážných bloků nutila sladovat pravidla a normy chování. Ani jedna ze stran si nemohla dovolit rozmarné a nevyzpytatelné móresy a souhlasila proto s jistou autoritou společných institucí. Konec studené války změnil

tento stav k nepoznání. Vítěz pocítoval jako zbytečnou přítěž všechna ta omezení, která vyplývala z předchozí doby. Porážení neměl sílu trvat na plnohodnotném respektování starých pravidel. Ve výsledku hledání právních podob politiky postupně přestalo být věcným procesem rozhodování a degradovalo v pouhý rituál. „Se štítem nebo na štítu – v nových podmínkách Spojené státy nebudou mít více důvod podřídit se starým omezením,“ tak v roce 2003 popsal situaci americký politolog Michael Glennon. V časopise „Foreign Affairs“ fakticky oznámil smrt RB OSN jakožto akceschopného orgánu. Zvětrání stavební podstaty nepostihlo pouze OSN. Snižuje se účinnost všech jiných mezinárodních organizací při řeše-

ní světových problémů. Naprázdno vyznívají řeči o reformování nejrůznějších institucí: OSN a OBSE, MMF a WTO atd. Základní kolize tkví v protikladu mezi nově vznikající multipolaritou mezinárodního systému a neúčinností existujících institucí. Jako houby po dešti se množí státy, jež deklarují své právo spolurozhodovat o pravidlech hry. Stávající instituce však byly uzpůsobeny potřebám bipolárního světa. Nedostatkovým zbožím jsou mechanismy efektivního sladování zájmů různých účastníků světové politiky. Jaké formáty se dnes zdají být soběstačné a účinné? No přece ty, které byly vytvořeny dohodou států pro řešení konkrétního problému ad hoc. Kupříkladu „Šestka“ pro severokorejský jaderný program nebo „Pětka“ pro Írán. Formálně informují o své činnosti RB OSN, ale základem jejich práce je dohadování zájmů jednotlivých států. Není to dohadování snadné, ale je to jediné, co funguje.

80. a 90. léta minulého století se z dnešního nadhledu nejeví jako finále, nýbrž jako start bolestivého procesu globální transformace, přechodu od konfrontační stability s předepsanou sadou pravidel k jakémusi novému, dosud neurčitému stavu. Jízda z kopce bodře pokračuje, i když konečná se ztrácí v nedohlednu. Okolnosti vzniku nového balkánského státu nás nutí k nepřilíživě veselému závěru: naděje 90. let na svět, který by se řídil právem a hodnotami humanismu, se nenaplní. Pou-

Svět se změnil méně, než jsme mysleli...

žití vojenské síly a nadřazenost etnického principu státotvorby nad občanským – právě kombinaci těchto dvou faktorů vděčí Kosovští za nezávislost. Již citovaný M. Glennon napsal před pěti lety: „I v dohledné budoucnosti budou národové usilovat o větší moc a bezpečnost na úkor druhých. Bude pokračovat spor o to, kdy lze použít sílu. Tak je zařízen svět, ať už se nám to líbí nebo ne. Prvním krokem k obnovení zákonnosti a právního řádu pro celé lidstvo bude uznání této skutečnosti.“

Vskutku, jen těžko lze tuto skutečnost neuznat. To však znamená, že se za poslední století svět změnil méně, než jsme si mysleli. A není vyloučeno, že lidstvo si bude muset zopakovat mnohé lekce, které se již zdály být dobře nabíflované. ■

www.sanquis.cz Další komentáře Jefima Fištejna, kritické příspěvky Josefa Chuchmy, odborné texty předních českých specialistů a předností klinik, informace o nových léčebných metodách, zprávy o dění v české i evropské kultuře... To vše a mnohem více naleznete na našich webových stránkách. Časopis Sanquis svou poslední tištěnou stránkou zdaleka nekončí.